

Lovforslag nr. L 171. Fremsat den 21. februar 2001 af Jan Petersen (S), Anders Fogh Rasmussen (V), Bendt Bendtsen (KF), Jes Lunde (SF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Peter Duetoft (CD), Elisabeth Arnold (RV), Jette Gottlieb (EL) og Jann Sjursen (KRF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber

(Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber)

§ 1

I lov nr. 404 af 13. juni 1990 om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, som ændret ved lov nr. 394 af 14. juni 1995, foretages følgende ændringer:

1. § 6, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Der kan pålægges foreninger (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

2. Efter § 6 indsættes:

»§ 6 a. Den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 3, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der afgiver urigtige erklæring efter § 4, stk. 2.

Stk. 3. Der kan pålægges partiorganisationer (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2001.

Stk. 2. Loven har virkning for regnskaber, som indsendes til Folketinget efter lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger.

1. Indledning

Efter anmodning fra Udvalget for Folketingets Forretningsorden er dette lovforslag udarbejdet af Justitsministeriet, og forslaget fremsættes efter aftale med regeringen af formændene for folketingsgrupperne. Lovforslaget fremsættes til fri debat, idet Udvalget for Forretningsordenen har fundet det rimeligst at udskyde en detaljeret realitetsbehandling til efter fremsættelsen. Der er således ikke i forbindelse med fremsættelsen taget politisk stilling til lovforslaget eller dets enkelte dele.

Lovforslaget har navnlig til formål at sikre åbenhed om private bidrag til de politiske partier. Det foreslås således, at der indføres strafansvar for urigtige eller mangelfulde oplysninger herom i de partiregnskaber, der skal offentliggøres af Folketinget. Samtidig foreslås det, at det også i øvrigt gøres strafbart at afgive urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber.

2. Gældende ret

2.1. Partiregnskabsloven

Den gældende lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af partiregnskaber (partiregnskabsloven) trådte i kraft den 1. januar 1991, jf. lov nr. 404 af 13. juni 1990. Bestemmelserne om offentliggørelse af regnskaber findes i §§ 3-5. Efter § 3 skal partier, der har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, aflægge regnskab over partiets landsorganisations indtægter og udgifter. Regnskabet skal indeholde oplysninger om følgende indtægstyper: offentlig partistøtte, kontingentindtægter, yderligere private tilskud fra private personer, renteindtægter samt tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger. Regnskabet skal underskrives af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft

andre indtægter end anført i regnskabet, jf. § 4, stk. 2. Regnskabet skal senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning indsendes til Folketinget, der fremlægger det til gennemsyn for offentligheden, jf. § 5.

Ved lov nr. 394 af 14. juni 1995 blev der indsat en ny bestemmelse i § 3, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal partiregnskabet, hvis partiet i regnskabsåret fra samme private tilskudsyder har modtaget et eller flere tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr., indeholde oplysning om tilskudsyderens navn og adresse. Regnskabet skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme tilskud og om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr.

Efter § 3, stk. 3 – der også blev indsat ved 1995-lovændringen – skal regnskabet endvidere indeholde oplysning om balance og egenkapital.

Partiregnskabsloven indeholder ikke bestemmelser om straf for overtrædelse af bestemmelserne om pligt til at oplyse om private bidrag til politiske partier. Der er heller ikke i øvrigt bestemmelser om strafansvar for at afgive urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber.

Af bemærkningerne til partiregnskabslovens § 5 fremgår det, at regnskabet ikke skal gennemgås, kontrolleres eller godkendes af Folketinget, men alene gøres tilgængeligt for offentligheden, jf. Folketingstidende 1989-90, tillæg A, sp. 4836. I forarbejderne til § 3, stk. 2, anføres det, at bestemmelsen ikke indebærer ændringer i Folketingets opgaver i forbindelse med aflevering og offentliggørelse af partiregnskaber efter § 5, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg B, s. 896-897. Endvidere fremhæves det i forarbejderne, at partiregnskabsloven ikke indeholder straffebestemmelser og således hviler på en forudsætning om, at de politiske partier loyalt medvirker til at leve op til lovens intentioner, jf. anf. st. s. 903-904.

2.2. Partistøtteloven

Efter § 7 a, stk. 1, i lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (partistøtteloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 704 af 21. august 1995, skal politiske partier,

der er omfattet af partiregnskabslovens § 3, hvert år inden den 1. marts til indenrigsministeren indsende en kopi af det seneste regnskab, som partiet efter den nævnte lov er forpligtet til at aflægge. Det gælder dog ikke for partier, som ikke er berettiget til økonomisk støtte efter partistøtteloven, eller som ikke ansøger om sådan støtte, jf. § 7 a, stk. 2. Efter § 7 a, stk. 3, påser indenrigsministeren, at det indsendte regnskab indeholder de oplysninger, der kræves efter partiregnskabslovens § 3. Er det ikke tilfældet, udsættes udbetalingen af tilskud fra staten.

Bestemmelsen i partistøttelovens § 7 a blev indført ved lov nr. 383 af 14. juni 1995. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår det, at Indenrigsministeriet alene skal påse, at det indsendte regnskab indeholder de oplysninger, som kræves efter partiregnskabslovens § 3. Indenrigsministeriet skal således ikke foretage en efterprøvelse af regnskabs rigtighed, jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg A, s. 3599-3600.

2.3. Straffeloven

2.3.1. Efter straffelovens § 162 straffes den, som for eller til offentlig myndighed afgiver urigtig erklæring om forhold, angående hvilke den pågældende har pligt til at afgive forklaring, med bøde eller hæfte eller med fængsel indtil 4 måneder. Efter straffelovens § 163 straffes den, som i øvrigt til brug i retsforhold, der vedkommer det offentlige, skriftligt eller ved andet læsbart medie afgiver urigtig erklæring eller bevidner noget, som den pågældende ikke har viden om, med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder.

Justitsministeriet har oplyst, at henset til karakteren af Folketingets opgaver i forbindelse med aflevering og offentliggørelse af partiregnskaber er det efter ministeriets opfattelse er tvivlsomt, om erklæringen (dvs. oplysningerne i partiregnskabet) kan anses for afgivet »for eller til« en offentlig myndighed i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i straffelovens § 162. Det forekommer endvidere efter det af Justitsministeriet oplyste tvivlsomt, om partiregnskabet kan siges at være afgivet til brug i »retsforhold, der vedkommer det offentlige«, jf. straffelovens § 163, når afleveringen af regnskaber til Folketinget alene har til formål at sætte Folketinget i stand til at fremlægge det til gennemsyn for offentligheden.

Hertil kommer, at forarbejderne til partiregnskabsloven (jf. ovenfor pkt. 2.1.) efter det af Justitsministeriet oplyste tyder på, at partiregnskabsloven bygger på en forudsætning om, at der ikke kan straffes for overtrædelse af loven i videre omfang, end det fremgår af straffebestemmelsen i denne lov, jf. § 6, jf. § 2, stk. 4, om uberettiget videregivelse af oplysninger om, hvil-

ke medlemmer af arbejdsgiverforeninger og fagforeninger m.v. der er fritaget for betaling af bidrag eller har anmodet herom.

På den baggrund har Justitsministeriet oplyst, at det efter ministeriets opfattelse må antages, at urigtig angivelse af private bidrag til politiske partier m.v. efter partiregnskabsloven ikke kan straffes efter straffelovens § 162 eller § 163.

2.3.2. Justitsministeriet har oplyst, at indsendelse af et regnskab, der ikke opfylder partiregnskabslovens § 3, stk. 2, til Indenrigsministeriet med henblik på udbetaling af partistøtte, jf. partistøttelovens § 7 a, efter Justitsministeriets opfattelse ikke er omfattet af straffelovens § 162. Det skyldes, at § 162 ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor det efter loven påhviler en person at afgive en erklæring i forbindelse med en ikke-pligtsmæssig indgivelse af en ansøgning.

Aflevering af et regnskab i forbindelse med offentlig støtte må anses for afgivet til brug for retsforhold, der vedkommer det offentlige, jf. straffelovens § 163. Dette taler efter det af Justitsministeriet oplyste umiddelbart for, at afgivelse af et partiregnskab med urigtige oplysninger vil være omfattet af den nævnte straffelovsbestemmelse.

Heroverfor kan anføres, at Indenrigsministeriet alene skal påse, at det indsendte regnskab indeholder de oplysninger, der kræves efter partiregnskabslovens § 3. Indenrigsministeriet skal ikke foretage en efterprøvelse af regnskabs rigtighed. I øvrigt indgår regnskabs oplysninger ikke i det materielle grundlag for Indenrigsministeriets afgørelse om udbetaling af partistøtte, idet partistøtten ikke afhænger af regnskabsoplysningerne, men af det antal stemmer, som partiet opnåede ved det senest valg.

Det kan endvidere anføres, at en forudsætning i partiregnskabsloven om, at overtrædelse af § 3, stk. 2, i forhold til Folketinget ikke skal kunne straffes, også må føre til, at der ikke kan straffes for overtrædelse af § 3, stk. 2, når regnskabet indsendes til Indenrigsministeriet med henblik på udbetaling af partistøtte. Den tætte sammenhæng mellem de to love taler således for, at aflevering af partiregnskabet til Indenrigsministeriet til brug for udbetaling af partistøtte ikke i strafretlig henseende behandles anderledes end afleveringen af partiregnskabet til Folketinget med henblik på fremlæggelse for offentligheden.

Justitsministeriet har oplyst, at ministeriet sammenfattende finder, at straffelovens § 163 næppe med den sikkerhed, der kræves for at pålægge strafansvar, kan anses for at omfatte tilfælde, hvor der med henblik på udbetaling af partistøtte er indsendt et regnskab til In-

denrigsministeriet, som ikke opfylder § 3, stk. 2, i partiregnskabsloven.

3. Overvejelser om ændringer i partiregnskabsloven

3.1. Navnlig af principielle grunde bør det overvejes gennem en ændring af partiregnskabsloven at give mulighed for at straffe urigtige eller mangelfulde oplysninger om private bidrag til politiske partier efter partiregnskabslovens § 3, stk. 2.

3.2. Som det fremgår af pkt. 2.1. og 2.3.1., bygger partiregnskabsloven oprindeligt på en forudsætning om, at de politiske partier loyalt medvirker til at leve op til lovens intentioner, og at overtrædelse af § 3, stk. 2, i forhold til Folketinget ikke kan straffes. Da bestemmelserne således i sin tid ikke blev udformet med henblik på, at de skulle være strafsanktioneret, kan der være anledning til at overveje, om bestemmelsernes formuleringer er egnede til at medføre strafansvar, jf. herved princippet i straffelovens § 1.

I forbindelse med Folketingets behandling af lovændringen i 1995 blev der navnlig rejst spørgsmål om, hvad der skal forstås ved et »tilskud« fra en privat tilskudsgiver. I besvarelsen af et spørgsmål herom fra Udvalget for Forretningsordenen (jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg B, s. 903-904) anføres det, at det er vanskeligt på en udtømmende måde præcist at angive, hvilke former for privat partistøtte, som ydes på anden måde end ved pengebeløb, der er omfattet af lovens tilskudsbegreb. Det understreges dog samtidig, at det ikke er usædvanligt, at lovgivningen anvender udtryk, hvis anvendelsesområde ikke kan fastlægges præcist i abstrakte vendinger, men som må forstås i lyset af, hvad sædvanlig sprogbrug, formålet med reguleringen, praksis på området, anvendelsen af tilsvarende udtryk på beslægtede områder m.v. tilsiger.

I besvarelsen af spørgsmålet opstillede Justitsministeriet imidlertid nogle vejledende kriterier med henblik på afgrænsning af tilskudsbegrebet:

»3. I vurderingen af, om en støtte i form af andet end pengebeløb har karakter af tilskud i lovens forstand, må bl.a. indgå, om der er tale om en ydelse, der sædvanligvis opgøres i penges værdi.

Er der f.eks. tale om en ydelse, som den, der leverer ydelsen, normalt tager betaling for som led i en erhvervsmæssig virksomhed, eller må ydelsen på anden måde siges at substituere et pengebeløb, taler det for at betragte ydelsen som tilskud i lovens forstand. Er der tale om tilskud i lovens forstand, må støtten efter Justitsministeriets opfattelse i almindelighed medtages i regnskabet med den værdi, støtten har for partiet, dvs. med et beløb svarende til, hvad partiet på sædvanlige vilkår ellers skulle have betalt for ydelsen.

Er der på den anden side tale om en personlig arbejdsindsats ydet af medlemmer og bekendte, som udføres frivilligt og ulønnet, f.eks. ophængning af plakater i forbindelse med valgkamp, foreligger der ikke en støtte, der er tilskud i lovens forstand. Det samme må formentlig gælde ved privates gratis udlån af lokaler og genstande, i det omfang de pågældende private ikke driver erhvervsmæssig virksomhed af den pågældende art.

Også andre hensyn vil kunne tillægges betydning, herunder praktiske hensyn.

F.eks. vil et krav om, at annonceudgifter, rabatter og lignende, der afholdes eller ydes af private, skal medtages i regnskabet, være forbundet med en række praktiske problemer, idet man næppe kan forlange, at et politisk parti f.eks. under en valgkamp skal have nøje kendskab til enhver annonce, som måtte blive indrykket i dags- eller ugepressen, og som udtrykker støtte til partiet.«

Tilsvarende uddybede Justitsministeriet i svar til Udvalget for Forretningsordenen (jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg B, s. 901 og 902), hvad der skal forstås ved »anonyme« tilskud. I besvarelsen anføres, at anonymitet alene foreligger i de tilfælde, hvor tilskud ydes uden angivelse af tilskudsyderens navn, og hvor det parti, der modtager tilskuddet, heller ikke på anden måde er bekendt med tilskudsgiverens identitet. Et parti er således ikke berettiget til at imødekomme et ønske om anonymitet fra en skatteyder, der i regnskabsåret har ydet et eller flere tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr., hvis den pågældendes identitet er oplyst over for partiet, eller hvor partiet på anden måde er bekendt hermed.

Justitsministeriet har oplyst, at efter ministeriets opfattelse er tilskuds- og anonymitetsbegreberne tilstrækkelig præcise til, at urigtige eller mangelfulde oplysninger kan medføre strafansvar ved afgivelse af urigtige eller mangelfulde oplysninger herom.

Det bemærkes i denne forbindelse, at der – helt undtagelsesvis – vil kunne blive tale om strafnedsættelse eller strafbortfald, hvis gerningsmanden har handlet i undskyldelig misforståelse af reglerne. jf. straffelovens § 84, stk. 1, nr. 3, og stk. 2.

3.3. I forbindelse med en kriminalisering af urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber om private bidrag foreslås en tilsvarende kriminalisering af andre urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber. Hensynet til tilliden til partiregnskabers pålidelighed taler således for, at der også indføres strafansvar for urigtige eller mangelfulde oplysninger med hensyn til de øvrige pligtmæssige poster i partiregnskaber, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1 (oplys-

ninger om offentlig partistøtte, kontingentindtægter, yderligere private tilskud fra private personer, renteindtægter samt tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger) og stk. 3 (balance og egenkapital).

3.4. På den baggrund forslås det, at der i partiregnskabsloven som en ny § 6 a (stk. 1) indsættes en bestemmelse, hvorefter den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 3, straffes med bøde eller fængsel i 4 måneder. Den foreslåede strafferamme svarer til den strafferamme, der pr. 1. juli 2001 gælder efter straffelovens § 162 og § 163 om urigtig erklæring til offentlig myndighed, sml. ovenfor pkt. 2.3.1.

3.5. Efter partiregnskabslovens § 4, stk. 2, skal regnskabet underskrives af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet. Det kan anføres, at der ikke er behov for selvstændigt at pålægge strafansvar for overtrædelse af denne bestemmelse, hvis ledelsen afgiver en urigtig erklæring. En urigtig erklæring efter § 4, stk. 2, forudsætter således, at der afgives urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 3, og sidstnævnte forhold vil kunne straffes efter den foreslåede nye bestemmelse i § 6 a, stk. 1, jf. ovenfor pkt. 3.4. For imidlertid at udelukke enhver tvivl om rækkevidden af den tilsigtede kriminalisering forslås som en ny § 6 a, stk. 2, i partiregnskabsloven indsat en bestemmelse, der udtrykkeligt giver hjemmel til også at straffe den, der afgiver urigtig erklæring efter § 4, stk. 2. I det omfang et forhold både udgør en overtrædelse af § 3 og § 4, stk. 2, kan der straffes i sammenstød (dvs. begge bestemmelser citeres i dommen).

3.6. Det bør endvidere overvejes, om partiet (landsorganisationen) som juridisk person skal kunne straffes for overtrædelse af den foreslåede nye straffebestemmelse, eventuelt således at strafansvar for enkeltpersoner udelukkes.

Baggrunden for strafansvar for juridiske personer er, at ansvaret er egnet til at styrke den præventive virkning af særlovgivningens regler, at det kan medføre en hensigtsmæssig placering af ansvaret, og at det giver mulighed for en bødeudmåling, der står i passende forhold til den juridiske persons størrelse og økonomi og til den eventuelt indvundne eller tilsigtede fortjeneste, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, s. 4051.

Disse hensyn kan tale for også på dette område at indføre strafansvar for juridiske personer (partiorgani-

sationer). Det kan i den forbindelse nævnes, at en eventuel fortjeneste f.eks. kan bestå i, at partiet opnår et tilskud, som ikke ville være opnået, hvis ikke det (ulovligt) var blevet »skjult« som et anonymt tilskud.

Den almindelige ordning i lovgivningen er, at et strafansvar for juridiske personer gælder ved siden af det individuelle strafansvar for enkeltpersoner. Justitsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke er bekendt med tilfælde, hvor en handling alene er kriminaliseret for juridiske personer, men ikke for fysiske personer.

Dette indebærer ikke, at både den juridiske person og den eller de eventuelt ansvarlige enkeltpersoner i alle tilfælde tiltales og dømmes for lovovertrædelserne.

I *Rigsadvokatens meddelelse nr. 5/1999* af 6. oktober 1999 er der fastsat nærmere retningslinjer til anklagemyndigheden om valg af ansvarssubjekt i tilfælde, hvor anklagemyndigheden finder at kunne gennemføre en straffesag mod en juridisk person og en eller flere enkeltpersoner i anledning af samme forhold.

I overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens bestemmelser om strafansvar for juridiske personer er det fastsat, at der som udgangspunkt rejses tiltale mod den juridiske person som sådan. Har *ledelsen eller en overordnet ansat*, herunder en direktør, handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed, rejses tiltalen – foruden mod den juridiske person – også mod den eller de personligt ansvarlige. Der rejses i almindelighed ikke tiltale mod *underordnede ansatte*, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om en grov overtrædelse, som den underordnede ansatte har begået forsætligt og eventuelt også på eget initiativ. Der rejses i denne situation også tiltale mod den juridiske person. Hvis det strafbare forhold er af en sådan karakter, at der er grundlag for at nedlægge påstand om frihedsstraf, må dette nødvendigvis ske over for en fysisk person.

Justitsministeriet har oplyst, at disse retningslinjer efter ministeriets opfattelse også vil være anvendelige på overtrædelser af forbudet mod urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber, og der ses ikke at være behov for eller anledning til særligt på dette område helt at udelukke strafansvar for enkeltpersoner.

Der foreslås derfor som § 6 a, stk. 3, indsat en bestemmelse, der også giver mulighed for at pålægge strafansvar for juridiske personer. Herved opnås det, at partiet (landsorganisationen) som juridisk person kan straffes for overtrædelse af § 3 og § 4, stk. 2.

F. t. l. vedr. private bidrag til politiske partier m.v.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

4. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser m.v.

Lovforslagets skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen af betydning	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen af betydning	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forhold til EU-retten	Ingen EU-retlige aspekter	

5. Hørte myndigheder

Inden lovforslagets fremsættelse har Justitsministeriet efter forretningsordensudvalgets anmodning hørt følgende myndigheder: Præsidenterne for Østre Landsret, Vestre Landsret og Københavns Byret samt for retterne i Aalborg, Århus, Odense og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Det Danske Center for Menneskerettigheder og Nævnet for Etnisk Ligestilling.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I bilaget til lovforslaget er de foreslåede regler sammenholdt med de nugældende regler.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 6, stk. 2)

Den gældende bestemmelse i partiregnskabslovens § 6, stk. 2, indebærer, at der kan pålægges foreninger (dvs. arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, jf. § 1, stk. 1) strafansvar for uberettiget videregivelse af oplysninger om, hvem

der er fritaget for betaling af bidrag til politiske partier eller har anmodet herom.

Ved lov nr. 474 af 12. juni 1996 om ændring af straffeloven blev der fastsat regler om strafansvar for selskaber m.v. (juridiske personer) i straffeloven, således at bestemmelser i andre love kan udformes som en henvisning til reglerne i straffeloven. Det var i bemærkningerne til lovforslaget forudsat, at allerede gældende bestemmelser om strafansvar for juridiske personer blev ændret i overensstemmelse hermed ved førstkommende lejlighed.

Det foreslås derfor, at bestemmelse i partiregnskabslovens § 6, stk. 2, ændres til en henvisning til reglerne i straffelovens 5. kapitel om strafansvar for juridiske personer.

Formuleringen »foreninger (juridiske personer)« er foretrukket frem for den sædvanlige formulering i bestemmelser om strafansvar for juridiske personer: »selskaber m.v. (juridiske personer)«. Sidstnævnte formulering findes ikke særlig vejledende i netop denne sammenhæng, hvor ansvarssubjektet er en arbejdsgiverforening, en fagforening eller anden faglig sammenslutning og ikke en virksomhed. Der er med den ændrede formulering ikke tilsigtet nogen begrænsning i arten af juridiske personer, der kan ifalde ansvar, jf. herved straffelovens § 26.

Til nr. 2 (§ 6 a)

Efter partiregnskabslovens § 3, stk. 1, skal partier, der har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, aflægge regnskab over partiets landsorganisations indtægter og udgifter. Regnskabet skal indeholde oplysninger om følgende indtægstyper: offentlig partistøtte, kontingentindtægter, yderligere private tilskud fra private personer, renteindtægter samt tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger.

Har et parti i regnskabsåret fra samme tilskudsyder modtaget et eller flere tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr., skal tilskudsyderens navn og adresse fremgå af regnskabet. Regnskabet skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelt anonyme tilskud og oplysning om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr., jf. § 3, stk. 2.

Endelig skal regnskabet endvidere indeholde oplysning om balance og egenkapital, jf. § 3, stk. 3.

Ved lovforslagets § 1, nr. 2, foreslås der som en ny § 6 a (stk. 1) indsat en bestemmelse, hvorefter den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 3, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Bestemmelsen indebærer, at der skabes hjemmel til at straffe urigtig angivelse af private bidrag til politiske partier. Den foreslåede bestemmelse er en særlovsbestemmelse. Bestemmelsen omfatter derfor i modsætning til straffelovens § 162 og § 163 ikke alene forsætlige forhold, men også uagtsomme forhold, jf. straffelovens § 19. Der findes ikke grundlag for at fravige dette almindelige princip i særlovgivningen.

Endvidere foreslås i § 6 a, stk. 2, indsat en bestemmelse, hvorefter den, der afgiver urigtig erklæring efter § 4, stk. 2, straffes på samme måde som den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 6 a, stk. 1. Bestemmelsen indebærer, at den, der afgiver urigtig erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Bestemmelsen

omfatter i lighed med den foreslåede nykriminalisering i § 6 a, stk. 1, både forsætlige og uagtsomme forhold, jf. straffelovens § 19.

Herudover foreslås i § 6 a, stk. 3, en bestemmelse, hvorefter der kan pålægges partiorganisationer (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Bestemmelsen medfører bl.a., at også partiet (landsorganisationen) som juridisk person kan straffes for overtrædelse af § 3. Om der skal ske straf forfølgning alene i forhold til partiet eller også i forhold til en eller flere fysiske personer, beror på en konkret vurdering efter de almindelige regler om valg af ansvarssubjekt, jf. pkt. 3.6. i de almindelige bemærkninger.

Formuleringen »partiorganisationer (juridiske personer)« er foretrukket frem for den sædvanlige formulering i bestemmelser om strafansvar for juridiske personer: »selskaber m.v. (juridiske personer)«. Sidstnævnte formulering ville ikke være særlig vejledende i netop denne sammenhæng, hvor ansvarssubjekter er et politisk parti og ikke en virksomhed, og den ville eventuelt give anledning til misforståelser, f.eks. at strafansvaret ville påhvile en privat virksomhed, der formår et politisk parti til (ulovligt) at anonymisere et bidrag fra virksomheden. Der er med den ændrede formulering ikke tilsigtet nogen begrænsning i arten af juridiske personer, der kan ifalde ansvar, jf. herved straffelovens § 26. Selv om alle politiske partier i dag har karakter af foreninger, vil også partier organiseret som et selskab eller en fond kunne straffes.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2001, og at den foreslåede nye straffebestemmelse finder anvendelse på urigtige oplysninger og erklæringer i partiregnskaber, som indsendes til Folketinget efter lovens ikrafttræden.

Til § 3

Bestemmelsen indebærer, at ændringsloven – lige som hovedloven – ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 6. For overtrædelse af § 2, stk. 4, straffes med bøde.

Stk. 2. For overtrædelse af § 2, stk. 4, kan foreningen som sådan pålægges bødeansvar.

Stk. 3. ---

Lovforslaget

§ 1

I lov nr. 404 af 13. juni 1990 om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, som ændret ved lov nr. 394 af 14. juni 1995, foretages følgende ændring:

§ 6, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Der kan pålægges foreninger (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

2. Efter § 6 indsættes:

»§ 6 a. Den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 3, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 4 måneder.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der afgiver urigtig erklæring efter § 4, stk. 2.

Stk. 3. Der kan pålægges partiorganisationer (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

Til lovforslag nr. L 170 og L 171. Skriftlig fremsættelse (21. februar 2001)

Jan Petersen (S):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Frister for ansøgning om og udbetaling af tilskud, præcisering af anvendelseskravet, straf for urigtige erklæringer m.v.).

(Lovforslag nr. L 170).

Forslag til lov om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber. (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber).

(Lovforslag nr. L 171).

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen har på flere møder drøftet behovet for at ændre partistøtteloven og partiregnskabsloven – dels med henblik på at få præciseret, inden for hvilken periode det årlige tilskudsbeløb til politisk arbejde her i landet skal være brugt og dels med henblik på at indføre sanktioner for urigtig angivelse af private bidrag til politiske partier.

På baggrund af disse drøftelser bad udvalget den 18. maj 1999 indenrigsministeren og justitsministeren om henholdsvis at udarbejde forslag til ændring af partistøtteloven og partiregnskabsloven. I efteråret 2000 forelå disse lovudkast. Vedrørende partiregnskabsloven foreslås det, at der indføres strafansvar for urigtige eller mangelfulde oplysninger om private bidrag til politiske partier i de partiregnskaber, der skal offent-

liggøres af Folketinget. Samtidig foreslås det, at det også i øvrigt gøres strafbart at afgive urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber. Vedrørende partistøtteloven foreslås det navnlig, at udbetaling af tilskud efter lovens § 2 på grundlag af deltagelse i folketingsvalg kun kan ske i det omfang, tilskudsmodtageren påregner at afholde udgifter til politisk arbejde her i landet i det kalenderår, tilskuddet vedrører. Videre foreslås, at der indføres strafansvar for afgivelse af urigtige erklæringer om påregnede eller afholdte udgifter til politisk arbejde. Indenrigsministeren har i sit udkast også medtaget forslag til ændring af partistøtteloven af mere teknisk karakter m.v.

Indenrigsministeriet har efterfølgende revideret sit lovudkast på baggrund af modtagne høringsvar. Justitsministeriets lovudkast er på baggrund af høringsvarene og efter aftale med Justitsministeriet blev revideret af Folketingets administration, for så vidt angår rent tekniske ændringer.

Efter aftale med regeringen fremsættes lovforslagene af formændene for folketingsgrupperne.

Lovforslagene fremsættes til fri debat, idet Udvalget for Forretningsordenen har fundet det rimeligt at udskyde en detaljeret realitetsbehandling til efter fremsættelsen. Der er således ikke i forbindelse med fremsættelsen taget politisk stilling til lovforslagene eller de enkelte dele deri.

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslagene.